

INTERVJU

Stabilna arhitektura jugoistoka Europe – prioritetan cilj

Hido Bišćević

generalni sekretar Regionalnog saveta za saradnju, Sarajevo

Hido Bišćević (1951) preuzeo je mesto prvog generalnog sekretara Regionalnog saveta za saradnju (RCC) 1. januara 2008. godine, nakon što su ga imenovali ministri spoljnih poslova Procesa saradnje zemalja Jugoistočne Evrope (SEECP) 10. maja 2007. godine.

Kao hrvatski diplomata, Hido Bišćević je ranije obavljao dužnosti državnog sekretara za političke poslove Ministarstva spoljnih poslova i evropskih integracija Hrvatske (2003–2007), bio je ambasador u Ruskoj Federaciji (1997–2002), pomoćnik ministra za spoljne poslove (1995–1997), ambasador u Republici Turskoj, akreditovan za Republiku Kazahstan i Republiku Uzbekistan (1993–1995), ambasador i savetnik ministra spoljnih poslova (1992), i šef Odeljenja za azijske i arapske zemlje (1992). Pre stupanja u diplomatsku službu, Hido Bišćević je bio glavni urednik *Vjesnika* (1990–1992).

Uporedo sa transformacijom Pakta za stabilnost u Jugoistočnoj Evropi u Regionalni savet za saradnju, možemo zaključiti i da je čitava regija prešla iz faze postkonfliktne stabilizacije u jednu posve novu fazu – fazu integracije. Takođe, zemlje regije postepeno su preuzele i odgovornost za postojeće vidove multilateralnog povezivanja u Jugoistočnoj Evropi. Postoje li danas realne opasnosti koje mogu ugroziti navedeni proces?

Ne, uvjeren sam da ne postoje opasnosti da se zaustave započeti pozitivni procesi. Jugoistok Europe, pa i Zapadni Balkan u užem smislu postjugoslaven-skog prostora, posljednjih godina bilježi jasan napredak. Možda bi ti pozitivni trendovi mogli biti i brži i to bi svakako bilo i korisno i dobrodošlo, ali ne treba smetnuti s uma da je ipak riječ o najturbulentnijem europskom prostoru ne samo u povijesnom smislu već i u kontekstu raspada bivšeg blokovskog sustava i komunističke ideologije, odnosno federalizma utemeljenog na toj ideologiji. Konačno, već puna dva desetljeća taj je prostor u središtu pozornosti međunarodnih odnosa. Kroz formiranje stabilne arhitekture jugoistoka Europe na mnogo se načina propituje i provjerava potencijal za dovršetak velikog projekta nove ujedinjene Europe bez crta podjele. U tom sklopu, dovršetak mira na ovim prostorima vidim i kao nezaobi-

laznu i nezamjenjivu sastavnicu dovršetka projekta nove Europe. Štoviše, u širem povijesnom smislu, nakon Drugog svjetskog rata Europa je bila suočena s tri etape definiranja vlastitog novog identiteta. U prvoj, neposredno nakon rata i kroz formiranje Unije, Europa je morala naći mir sama sa sobom – mislim pri tomu, dakako, na tadašnju Zapadnu Europu. Zatim slijedi razdoblje velike europske prilagodbe post-sovjetskom razdoblju. Da bi taj posao u potpunosti bio dovršen, Europa mora dovršiti i ovu treću, postjugoslavensku etapu oblikovanju trajne sveeuropske arhitekture sigurnosti i stabilnosti. Procesi na jugoistoku, pa i ovi povezani s transformacijom Pakta stabilnosti u Vijetnamu za regionalnu suradnju sastavni su dio tog procesa. Na toj pozadini, jasna je i ogromna odgovornost da se nastave pozitivni trendovi, da se ubrzano nastave reforme u zemljama koje pretendiraju na pripadnost euroatlantskom krugu i da se jednako tako ubrza odgovorno suočavanje s preostalim otvorenim pitanjima, statusnim i bilateralnim, kako ona ne bi bacala trajniju sjenu na odnose u regiji i kako ta sjena ne bi utjecala na neželjenu stagnaciju regije.

Smatrate li da pojedini regionalni problemi ili potencijalne unutardržavne krize i nestabilnosti u zemljama Jugoistočne Evrope mogu uticati na intenzitet regionalne saradnje?

Upravo o tomu i govorim i upravo na to upozoravam. Danas, u okolnostima kad se mijenja redoslijed najvažnijih pitanja na skali interesa najvažnijih čimbenika međunarodnih odnosa, kad se pozornost svijeta seli na financijski i gospodarski sektor ili, u geostrateškom smislu, na Kavkaz i srednju Aziju, čini mi se odlučujuće da politička vodstva u regiji prepoznaju nužnost ubrzanja ovih pozitivnih trendova, da prepoznaju kako vrijeme neće stati dok se ne riješe otvorena pitanja i pitanja naslijeđena iz postjugoslavenskog razdoblja i kako, reći ću najjednostavnije, vrijeme ne radi za jugoistok Europe, još manje za Zapadni Balkan. Važnim se čini naglasiti da vrijeme koje dolazi, a mislim pri tomu upravo na sljedeću godinu koja se na mnogim stranama već naglašava kao odlučujuća i presudna, traži veću odgovornost političkih vodstava u regiji, da otvorenim pitanjima unutar država i između država pristupe na način koji će uzeti u obzir širu stratešku sliku dubokih promjena u koje ulaze i Europa i svijet. Kad razgovarate s partnerima u Bruxellesu, Washingtonu, Berlinu, itd., njihova glavna poruka danas je jednostavna – dovršite posao.

U kom smislu će se ubuduće razvijati RCC, te kakvi će biti njegovi odnosi sa Procesom saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP), kao nesumnjivo vodećim forumom za političku saradnju država u regiji?

Odnos SEECP-a i RCC-a jasno je definiran: Vijeće je operativno, izvršno tijelo političkog foruma kojeg predstavlja SEECP. Politički forum SEECP-a, kroz sastanke na vrhu ili sastanke resornih ministara, utvrđuje prioritetna područja ili prioritetne inicijative koje RCC zatim operativno provodi. Primjera radi, naš Strateški radni program za razdoblje 2008–2009. odobren je na Summitu SEECP-a u Pomoriju, u Bugarskoj, u svibnju ove godine. Naravno, ne djelujemo u zrakopraznom prostoru, niti je jugoistok Europe još posve kapacitiran da isključivo sam i kroz suradnju samo država tog područja odgovori na najvažnije zadatke, dakle osiguranje ubrzanog razvitka, konsolidaciju dostignute razine odnosa i suradnje i pomoć u ostvarenju euroatlantskih ambicija svih zemalja ovog dijela Europe. Zbog toga RCC usko surađuje s Europskom komisijom, ali i s cijelim nizom država zainteresiranim da se kroz ostvarenje navedenih ciljeva osigura trajan mir, suradnja i stabilan razvitak ovog dijela Europe. Utoliko rad RCC-a ima s jedne strane EU komponentu, s druge strane komponentu šire međunarodne zajednice i, naravno, komponentu nacionalnih vlada samih zemalja članica.

Regionalni savet za saradnju je osmišljen kao međudržavni forum za saradnju država Jugoistočne Evrope. Slični formumi postoje i u drugim delovima Evrope. No, da li će ulaskom država regije u Evropsku uniju prestati potreba za regionalnom saradnjom u

postojećem institucionalnom obliku, kao i u obimu u kojem je ona danas prisutna?

Regionalni forumi suradnje u raznim dijelovima Europe i Euroazije nakon devedesetih godina nastajali su s raznim motivima, od Baltika do Crnog mora, u rasponu od sigurnosne motivacije nakon raspada Sovjetskog Saveza do interesa da se kroz gospodarsku i razvojnu suradnju učvrsti mir u pojedinim dijelovima kontinenta. RCC je, vjerujem, nastao kao odraz zrele i odgovorne prosudbe zemalja našeg dijela Europe da je vrijeme sukoba i nepovjerenja za nama i da je u interesu svake pojedine zemlje da kroz jačanje suradnje sa susjedima jača i vlastiti položaj u Europi. No, potreba za tom suradnjom neće prestati ulaskom svih u EU, jednako kao što ni suradnja u RCC okviru nije zamjena za članstvo u EU. Uostalom, Baltičko vijeće za suradnju nije prestalo postojati ulaskom svih baltičkih zemalja u Europsku uniju.

Da li će Regionalni savet za saradnju ubuduće uspeti da se više približi građanima država regije, a pre svega putem medijske promocije ili realizacije pojedinih projekata?

Da, to je jedan od ciljeva Vijeća, upravo zato što nova dimenzija regionalne suradnje pretpostavlja i otklanjanje starih stereotipa, uzajamnih podozrenja i nepovjerenja, promjenu predodžbe o regiji, pa rekao bih čak i izgradnju novog *imagea*, novog profila jugoistoka Europe. Pri tomu osobito mislim na mlade generacije, buduće stanovnike zajedničkog europskog doma, na generacije koje u taj dom ne mogu donijeti „prtljagu” svojih prethodnika, prethodnih generacija.

Regionalni savet za saradnju je od Pakta za stabilnost u Jugoistočnoj Evropi preuzeo oko dvadeset manjih inicijativa, organizacija i centara. Neke o njih su imale veoma sličan ili gotovo identičan delokrug aktivnosti. Koliko je teško, u organizacionom smislu, u okviru pet jedinica RCC-a objediniti njihov rad?

Jedna od zadata pred Vijećem je, prema odlukama Summita SEECP-a i odlukama Upravljačkog odbora Vijeća, da pokrene proces „uvođenja reda” u cijelu mrežu inicijativa, organizacija i centara koje su u proteklih petnaestak godina nastajale na ovim prostorima kao rezultat tadašnjih političkih prilika, interesa pojedinih subjekta i iz raznih drugih pobuda. Korisne koliko god jesu, čini se da je nastupio trenutak da se oko RCC-a, kao jasno prepoznate krovne institucije regionalne suradnje, koja je kao takva danas prepoznata i prihvaćena i od EU-a i od međunarodne zajednice, poveže jedna razborita, učinkovita i transparentna mreža institucija, rekao bih čak „malih tajništva” koja će se baviti pojedinim specifičnim područjima, na primjer zaštitom od prirodnih katastrofa, suradnjom u zdravstvu, suradnjom u borbi protiv korupcije

itd. RCC ne pretendira na monopol, ali stanoviti stupanj uređenosti i koordinacije je nužan i to danas svi prepoznaju.

Države regije osiguravaju trećinu sredstava za delovanje RCC-a, sa druge strane, spoljni partneri obezbeđuju približno dve trećine neophodnih sredstava. Trenutno taj iznos, prema podacima Finansijske radne grupe inosi oko tri miliona evra. Da li su ova sredstva dovoljna za veoma ambiciozno osmišljene aktivnosti RCC-a?

Ta su sredstva namijenjena učinkovitom funkcioniranju Sekretarijata RCC-a. Koliko god ambiciozno bile zamišljene i planirane naše aktivnosti, vjerujem da su ta sredstva dovoljna. Što se pak financiranja konkretnih razvojnih projekata tiče, to će biti predmet budućih dogovora između nacionalnih vlada, Europske komisije i međunarodnih partnera, finansijskih institucija i donatora. Vijeće će u tomu biti stručni posrednik i koordinator.

Dragan ĐUKANOVIĆ